

paa dem i Form af kommunale Skatter. Jeg tillod mig den Gang at give en Opførelse af, hvilken Stigning af kommunale Byrder der havde fundet Sted for Københavns, Købstædernes, Landkommunernes og Amtskommunernes Vedkommende i det Tidsrum af 10 Aar, som man den Gang kunde overse, 1883—93, og paaviste der, at Landsognenes Byrder i Form af forhøjet Kommunalstat var voksede med over 4 Mill. Kr., altsaa med et større Beløb end det, som efter Skatteoverførsingsloven kunde komme til at tilflyde disse Kommuners Kasse. Det hele, som altsaa blev naaet ved den Skatteoverføring, vi vedtog for 2 Aar siden, vilde være nogenlunde at skaffe Forholdene tilbage, saaledes som de vare for Landkommunernes Vedkommende i 1883. Nu er der jo gaaet 2 Aar siden da, men de have haft til Følge, at vi have faaet 3 Aars Statistik til Raadighed, idet Statistisk Bureau har været hurtigere, det sidste Par Aar, end det var tidligere. Nu kan man benytte en lignende Aarrække af 10 Aar, nemlig i 1886—96, og der viser det sig ganske vist, at Kommunekatterne saavel i Sognene som i Amtskredsene ere gaaede ned med tilsammen ca. 1 Million Kr. i Aarene 1893—96, hvilket er et glædeligt Faktum, men desuagtet ere Forholdene endnu af den Beskaffenhed, at selv om vi tage den 10aarige Periode, som altsaa bliver noget gunstigere for Landbruget, 1886—96, er Stigningen desuagtet 3,012,000 Kr. eller 32 pCt. af det samlede Skattebeløb, medens Stigningen i København, Købstæderne og Handelspladserne, som ogsaa have haft et vældigt Opsving i dette Tidsrum, dog kun er 2,834,000 Kr. eller 28 pCt. Dog kommer der for København og Købstæderne et særdeles vigtigt Moment, nemlig at omtrent samtidig er i en 10aarig Periode Befolkningens Tilvækst nøjagtig den samme som Skattens Tilvækst, nemlig 28 pCt., medens Befolkningens Tilvækst i Landkommunerne som bekendt er lig Nul. Denne Tilvækst af 32 pCt. i Skatteudgiften for Sogne- og Amtskommuner er saaledes en ren Skatteforøgelse i Løbet af disse 10 Aar. Derfor er det efter min Mening ganske nødvendigt, at man ser bort fra dette underordnede Spørgsmaal, dette Delikatessehensyn, og hvad man i øvrigt, naar man er ideelt anlagt, kunde sætte Pris paa. Det maa man, saavidt jeg kan skønne, sætte til Side, man maa søge at gribe Sagen lige i Centrum og se at faa et Resultat af disse Love. Det er ganske nødvendigt, og det er ganske nødvendigt ogsaa

af den Grund — deri have alle de Talere, som hidtil have haft Ordet, været enige — at disse Forslag, siden deres Fremkomst, have vakt Forventninger rundt omkring i Landet af en saadan Beskaffenhed, at vi ikke bør skuffe dem. At Forventningerne desuagtet ville blive skuffede, er jeg og har jeg altid været ganske klar over, thi det vil ingenlunde blive en saadan Løftestang ud af den økonomiske Misere, som mange, der ikke kunne overse Situationen helt, ere tilbøjelige til at tro. Men at Skuffelsen ikke skal komme til at blive lagt os til Last, vil jeg anse for en Vinding; som vi ikke noksom kunne sætte Pris paa. At Skuffelsen vil blive noget mindre, hvis vi gaa ind paa den Affattelse af Lovforslagene, som Landstinget foreslaar, tror jeg er ganske utvivlsomt; men det ligger vistnok uden for Grænsen af det Lovforslag, som vi i Øjeblikket behandle, og derfor skal jeg ikke komme nærmere ind derpaa. Jeg skal derimod udtale min Beklagelse paa et andet Punkt, min Beklagelse over, at Landstinget ikke har holdt mere fast paa sine Tanker fra i Fjor, end det har gjort. Jeg sigter til det Beløb, som skal komme Kommunerne til gode. Det ærede Medlem for Randers Amts 6te Valgkreds vilde ikke ind paa Realiteter, holdt sig forsigtig uden for det reelle i Fordelingsgrundlaget, nemlig Hartkornet. Jeg vil tværtimod gaa den modsatte Vej, jeg bryder mig ikke om Finesserne, om det ideelle i denne Sag. Om det er Folketinget eller Landstinget, der har Æren af at faa sine Ideer førte igennem, er mig ganske ligegyldigt; det, som det for mig kommer an paa, er, at det Beløb, som her skulde komme Hartkornet til gode, dog bliver fordelt paa en nogenlunde fornuftig Basis, efter nogenlunde rimelige Regler. Og jeg skønner ikke rettere, end at Landstinget i Fjor var inde paa en Tanke, som var langt sundere end den, som det nu er blevet staaende ved, nemlig at betragte Kommunernes Hartkorn alene som Maalestok for Fordelingen; thi det er efter min Mening den aller mest umulige Maalestok, man overhovedet kan bruge, det ligger i Sagens Natur. Alle vi, der kende lidt til Forholdene paa Landet, have længe været enige om, at Hartkornet var den daarligste Basis for Skattepaaligning, og saa er det naturligvis nøjagtig i samme Grad en daarlig Maalestok for Skattelettelse, det kan ikke være anderledes. Vil man søge at klare sig, hvorledes Lettelsen vil falde, hvis man bruger Hartkornet som Maalestok, maa man se hen til den uhyre Forskellighed,